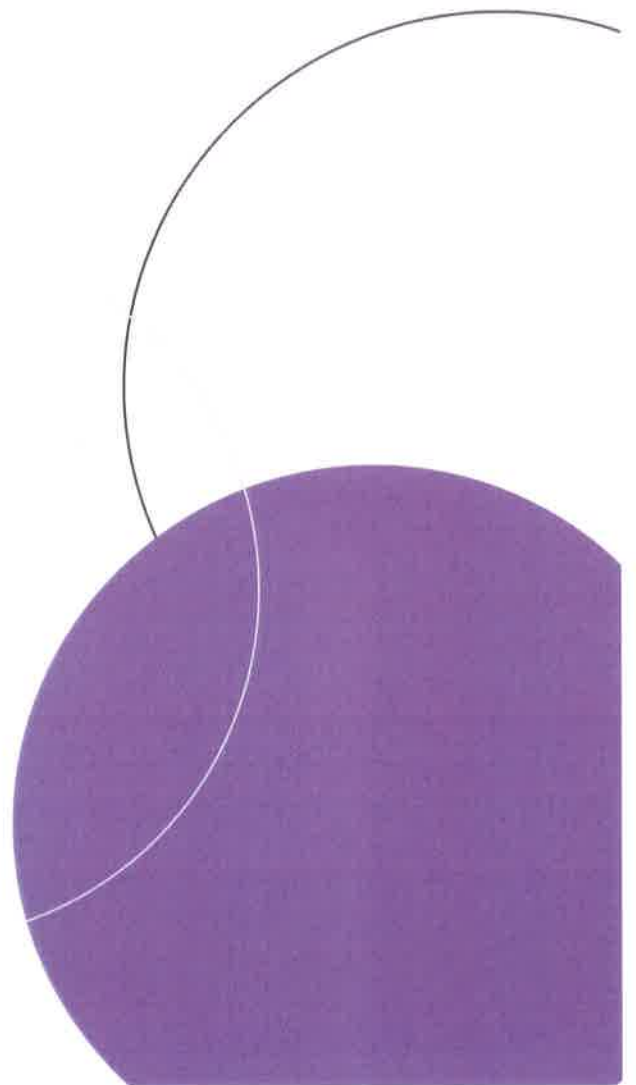
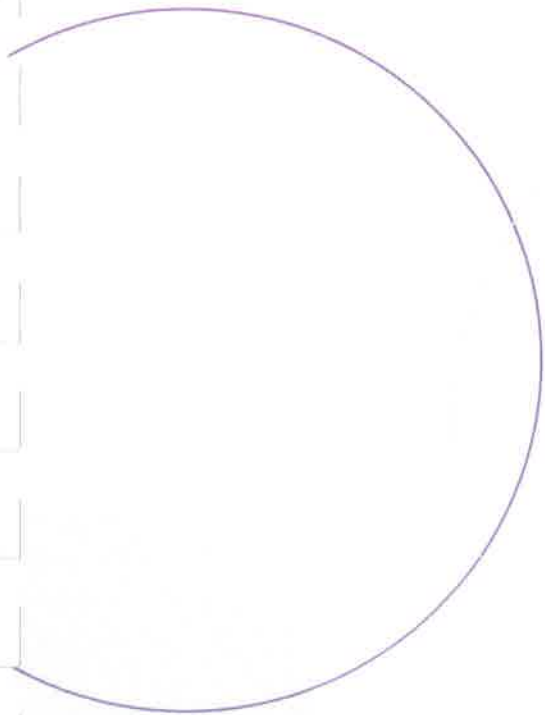

SONedutrainning

post-hbo en nascholing

HAND-OUT

IKZIEIKZIEWATJIJNIEZIJT

VIDEO

**ALS MIDDEL BIJ COLLEGIALE CONSULTATIE OP TEAM- EN
INDIVIDUEEL NIVEAU**

Ede 20 november 2017
Conferentie AIT de Reehorst
Niek Zewald
SONEdutrainning/Iselinge Hogeschool

Introductie a.d.h.v. een videofragment

N.a.v. kijkwijzer 1

N.a.v. kijkwijzer 2

N.a.v. kijkwijzer 3

CHECKLIST (PEDAGOGISCHE) INTERACTIE

SCHOOL:.....
GROEP:.....
LES:.....
DATUM:.....
TIJDSTIP:.....

1. Positie

- is zich bewust van de instructiepositie in de klas - -/+ +
- is goed voor iedereen te zien (actiezone) - -/+ +
- kan zelf alle leerlingen goed volgen - -/+ +
- past de instructiepositie(s) aan, aan de doelgroep - -/+ +

2. Stem/ mimiek en lichaamstaal

- heeft een goed stemgebruik (volume) - -/+ +
- zorgt voor voldoende variatie in stemgebruik (intonatie) - -/+ +
- past stemgebruik aan, aan de situatie (klassikaal/ individueel) - -/+ +
- heeft regelmatig oogcontact met kinderen (kijkt leerlingen aan) - -/+ +
- geeft voldoende attentiesignalen - -/+ +
- maakt bedoelingen (boos, blij enz) voldoende duidelijk - -/+ +
- past hierbij noodzakelijke combinaties van verbaal en non-verbaal adequaat toe (in relatie tot de doelgroep) - -/+ +

3. Interactieproces en principes

- laat een goede beurtverdeling zien, langs de weg: opening, uitwisseling en afsluiting - -/+ +
- start pas wanneer alle leerlingen zijn betrokken - -/+ +
- neemt en uit voldoende tijd voor een reactie/ antwoord van een leerling - -/+ +
- volgt leerlingen voldoende in hun gedrag en reacties - -/+ +
- kan zich voldoende in de leerlingen verplaatsen - -/+ +
- geeft voldoende bevestigingen (benoemd instemmend) - -/+ +
- koppelt regelmatig terug naar de klas (vraagt om bevestiging) - -/+ +
- vermijdt uitweiden over negatief gedrag - -/+ +
- spreekt leerlingen op hun gedrag aan i.p.v. op hun persoon - -/+ +
- houdt vaart in de les - -/+ +
- hanteert een zuivere communicatievorm (geen dubbele bodem en/ of incongruentie) - -/+ +
- toont respect - -/+ +
- benoemt concreet gewenst gedrag - -/+ +
- maakt het eigen handelen inzichtelijk door het te benoemen - -/+ +
- benoemt het handelen van de leerlingen - -/+ +
- geeft ontvangstbevestigingen - -/+ +
- vast samen - -/+ +
- sluit beurten af voordat naar een volgende leerlingen wordt gegaan - -/+ +

CHECKLIST (PEDAGOGISCHE) INTERACTIE

SCHOOL:.....
GROEP:.....
LES:.....
DATUM:.....
TIJDSTIP:.....

1. Positie

- is zich bewust van de instructiepositie in de klas - -/+ +
- is goed voor iedereen te zien (actiezone) - -/+ +
- kan zelf alle leerlingen goed volgen - -/+ +
- past de instructiepositie(s) aan, aan de doelgroep - -/+ +

2. Stem/ mimiek en lichaamstaal

- heeft een goed stemgebruik (volume) - -/+ +
- zorgt voor voldoende variatie in stemgebruik (intonatie) - -/+ +
- past stemgebruik aan, aan de situatie (klassikaal/ individueel) - -/+ +
- heeft regelmatig oogcontact met kinderen (kijkt leerlingen aan) - -/+ +
- geeft voldoende attentiesignalen - -/+ +
- maakt bedoelingen (boos, blij enz) voldoende duidelijk - -/+ +
- past hierbij noodzakelijke combinaties van verbaal en non-verbaal adequaat toe (in relatie tot de doelgroep) - -/+ +

3. Interactieproces en principes

- laat een goede beurtverdeling zien, langs de weg: opening, uitwisseling en afsluiting - -/+ +
- start pas wanneer alle leerlingen zijn betrokken - -/+ +
- neemt en uit voldoende tijd voor een reactie/ antwoord van een leerling - -/+ +
- volgt leerlingen voldoende in hun gedrag en reacties - -/+ +
- kan zich voldoende in de leerlingen verplaatsen - -/+ +
- geeft voldoende bevestigingen (benoemd instemmend) - -/+ +
- koppelt regelmatig terug naar de klas (vraagt om bevestiging) - -/+ +
- vermijdt uitweiden over negatief gedrag - -/+ +
- spreekt leerlingen op hun gedrag aan i.p.v. op hun persoon - -/+ +
- houdt vaart in de les - -/+ +
- hanteert een zuivere communicatievorm (geen dubbele bodem en/ of incongruentie) - -/+ +
- toont respect - -/+ +
- benoemt concreet gewenst gedrag - -/+ +
- maakt het eigen handelen inzichtelijk door het te benoemen - -/+ +
- benoemt het handelen van de leerlingen - -/+ +
- geeft ontvangstbevestigingen - -/+ +
- vat samen - -/+ +
- sluit beurten af voordat naar een volgende leerlingen wordt gegaan - -/+ +

Relatiecyclus

Drs. N.A.H. Zewald

Analyses van menselijke communicatie laten ook zien dat er per contactmoment een cyclus valt te constateren:

Communicatie kent

1. een openingsfase
2. een uitwisseling
3. een afsluiting

Deze fases worden zowel non-verbaal als verbaal uitgevoerd en spelen zich in secondes af. Voor de meeste mensen voelt deze cyclus als vanzelfsprekend aan. Ook grotere gehelen, namelijk dagindeling, omvat dezelfde fasen. De fasen spelen ook een rol op klein niveau en vormen zo een markering in de interactie. Het begin van iets: de dag, de les, het contact, de vraag wordt uitvergroet en helder gemaakt. Daarmee krijgt het een markering waardoor de leraar voor de leerlingen beter te volgen is. Wat leerlingen, in de klas, in eerste instantie moeten kunnen is het volgen van de leraar. Dan moet de leraar echter wel te volgen zijn. Veel leerlingen komen in de problemen omdat de leraar zijn aansturing te klein houdt en zijn gedrag niet nadrukkelijk genoeg maakt. Vooral de opening, de start doet er toe. De start van de dag, de start van het contact, de start van de instructie.

De opening-uitwisseling-afsluitingscyclus heeft zowel een micro (individueel) als een macro (groep) niveau. Zo is de cyclus helder te zien in het contact van de leraar met een individuele leerling; bijvoorbeeld bijeen beurt, of bij individuele hulp.

Ook op groepsniveau is de cyclus scherp te markeren. Beide vragen om uitdrukkelijke aandacht en vinden naast elkaar en door elkaar plaats.

De openingsfase

Als je een goede sfeer wilt maken is het goed na te denken over de start van de dag. Waar is de leraar als de leerlingen de school binnen komen? Waar is de leraar als de leerlingen de klas binnen komen? Het maakt uit of de leraar na de leerlingen de klas binnen komt; als het ware komt hij bij hen 'op bezoek'. Of dat de leraar de ontvangende partij is en de leerlingen bij hem komen. Eigenlijk is het heel goed om de leerlingen letterlijk te ontvangen. Zo ongewoon is dat niet voor ons. We voeren het tientallen keren per dag uit. Mensen die elkaar een tijdje niet gezien hebben voeren begroetingsrituelen uit: ze maken oogcontact, steken hun hand uit en zeggen 'hallo'. In de klas kunnen we dus ook een variant van het begroetingsritueel uitvoeren. Leerling willen gezien worden; gedragsmoeilijke leerlingen hebben het zelfs expliciet nodig. De meest ideale situatie is dat de leraar in de deuropening staat, zodat hij zowel de gang als de klas kan overzien en de leerlingen begroet die binnen komen. Deze begroeting bestaat uit uiterst eenvoudige en vaak non-verbale gedragingen. Oogcontact maken, aanraken, knikken, even staande houden, drukke bewegingen afremmen door aan te raken etc. Bij drukke leerlingen is het soms al genoeg de leerling te begroeten met nadrukkelijk oogcontact. Een seconde langer dan normaal en zeggen wat de leerling kan doen, bijvoorbeeld 'ga maar lekker zitten', kan al voldoende zijn. De leerling aankijken; laten merken dat hij gezien wordt. Wees creatief, en kies vooral het gedrag dat bij je past.

Aandacht krijgen en vasthouden

Als de deur dichtgaat treedt een nieuw startmoment op: de leerlingen, als groep, richten zich op de leraar. Aandacht trekken en vasthouden is misschien wel de grootste kunst. Aandacht trek je door volgbaar gedrag te vertonen; door jezelf iets nadrukkelijker te gedragen.

Concreet:

1. Een centrale plek kiezen; alle leerlingen moeten je kunnen zien. Vaak is dit frontaal. Een centrale plek innemen als leraar is een non-verbaal signaal voor de leerlingen dat er relevante informatie komt;
2. Kijk rond om te zien wat de leerlingen doen en vertoon leiding gevend gedrag;
3. Leiders maken zichzelf zichtbaar: tonen hun aanwezigheid. Vergroot je lichaamstaal, maak je iets groter, langer en breder. Hoofd omhoog, rechtop staan, stevig gaan staan eventueel handen in de zij of armen over elkaar. Kijk over de groep heen naar de achterste leerlingen. Toon een beslist gedrag. Let wel: tot nu toe is het uitsluitend non-verbaal gedrag. Blijf vriendelijk kijken. Toon vooral rust en beslistheid;
4. Ga op een dergelijk moment niet zitten. Blijf qua ooghoogte boven dat van de leerlingen
5. Attentiesignalen geven: de leerlingen hebben een paar seconden nodig om zich op de leraar te richten. Dan moet er echter wel iets zijn om je op te richten. In die zin zijn zwijgende leraren moeilijk te volgen dan pratende leraren. 'Goedemorgen', 'oké', even in de handen klappen, mouwen opstropen (gebaren van energie), een versterkte expressie zoals goed rondkijken zijn vaak voldoende. Let wel het is zogenaamd 'loos' gedrag. Het gaat inhoudelijk nergens over. Het is een communicatieve manier om de leerlingen op je te richten;
6. Daarna volgt in vlot tempo de verbale inhoud: 'kijk nu allemaal eens hier'. Hierbij wordt vaak een groter stemvolume gehanteerd. Het benoemen van het eigen handelen is op dit moment handig: 'ik ga eens kijken...'

De uitwisseling

We schakelen automatisch en binnen een paar seconden over naar de uitwisselingsfase. In deze fase volgt de informatie, de instructie, de vraag. Dit kan zowel op micro niveau (individueel) als op macro niveau (voor de groep) bedoeld zijn.

1. Leerlingen doen vaak precies wat je zegt als je het in concrete termen zegt: 'ga maar zitten, kijk naar mij, doe je boek maar open. Het zijn zogenaamde doe-zinnen. Doe maar dit, doe maar dat. Veel leerlingen hebben er houvast aan.
Het is belangrijk dat de informatie ondubbelzinnig is. Dubbele boodschappen of cynisme zijn fnuikend voor de sfeer. In die zin hebben klas en leraar niet altijd dezelfde humor...
2. De instructie. Maak deze zo interactief mogelijk. Interactieve instructie zorgt voor attente leerlingen. Bijvoorbeeld op responsieve manier actualiseren van voorkennis. Verbreding van informatie (Marieke zegt...(wisselend de beurt op groepsniveau, dan weer op individueel niveau brengen) zorgt voor activiteit bij de leerlingen.
3. De vraag – de interactie.
Let hierbij goed op de openingssignalen (naam van de leerling noemen) en de afsluiting met de evaluatie. Goed zo (met oogcontact)

De afsluiting

Het is voor leerlingen helder als de leraar een duidelijke afronding geeft aan een groepsactiviteit, als hij het moment afsluit. Vaak gaat dit in de vorm van een evaluatie, zeker als het gaat om de beantwoording van een vraag.

De afsluiting verloopt als volgt:

1. De leraar checkt in de groep of de opdracht / instructie duidelijk is.
2. De leraar kijkt rond of er gebeurt wat hij had gevraagd; zo niet dan kan de instructie herhaald worden of kan de naam noemen van de leerling om wie het gaat, zodat deze zich alsnog op de leraar kan richten.
3. Vervolgens geeft hij de leerlingen een evaluatie: 'goed, zo', 'prima', 'keurig'. Positieve evaluaties, instemmende reacties dus zijn goed voor de sfeer en zorgen ervoor dat het gedrag wordt herhaald. Het structureel geven van negatieve evaluaties heeft gevolgen voor de relatie tussen de leraar en de klas.
4. Niemand wil de pret missen. Leerlingen worden graag betrokken bij iets plezierigs. Vervolgens start een nieuw moment met dezelfde cyclus. Nu is het echter overbodig dat de start wordt uitvergroet. De groep heeft zich op de leraar gericht en hij kan dus op gewone toon verder.

Professionalisering in beeld

Niek Zewald

Marcel Minné

JAARGANG 90, MAART 2006

JSW

20

De school is nooit 'klaar'. Altijd ligt er voor het onderwijs de opgave een passende bijdrage te leveren aan nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en daarmee voor onderwijsgeevenden de uitdaging nieuwe competenties te verwerven. Leren is een permanente taak geworden. Dat geldt voor de individuele leerkracht én voor het schoolteam. Geheel volgens de principes van de lerende organisatie/school (Senge) heeft een samengaan van teamleren en individueel leren een duurzaam effect op de beoogde veranderingen in de organisatie/de school. Mét elkaar en ván elkaar leren brengt de school een stap verder in haar ontwikkeling. Video is een middel dat hierbij uitstekend kan worden ingezet.

Het is half vier. De kinderen van basisschool De Vlinder rennen over het plein naar huis. Juf Corien (leerkracht groep 4) bekijkt nog even snel het rekenwerk van de kinderen. Over 10 minuten start de tweede werkbijeenkomst van een teamscholing waar ze dit jaar mee zijn gestart. Tijdens de eerste bijeenkomst stond het thema 'klassenorganisatie' centraal. Praktisch en inspirerend, maar ook nog betrekkelijk 'veilig'. Vanmiddag ligt dat toch wat anders. Vorige week zijn er video-opnamen gemaakt. Vandaag zullen videofragmenten die in haar groep zijn gemaakt met het hele team worden bekeken en bediscussieerd. Spannend, dat zeker!

Corien heeft destijds bij de intake voor het teamproject 'geen bezwaar' ingevuld toen haar schriftelijk gevraagd werd of er videobeelden van haar klas mochten worden gemaakt. Nu - zo vlak voor het begin van de bijeenkomst - bespeurt ze bij zichzelf enige onzekerheid: 'Hoe zal er door de collega's gereageerd worden? Hoe zal ikzelf reageren? Is het team zover? Durf ik eigenlijk op zo'n open en kwetsbare wijze met mijn collega's te communiceren? Ik sta al bijna 25 jaar voor de klas, wat zou ik dan nog moeten veranderen? Hoe zullen de fragmenten overkomen op Els, zij is er nog maar net?'

PRIORITEITEN STELLEN

Wil een professionalisering tot een succes leiden, dan zal enerzijds de vertaalslag moe-

ten worden gemaakt tussen theoretische uitgangspunten en principes en anderzijds de combinatie moeten worden gemaakt tussen teamscholing en individuele professionalisering. M.a.w.: hoe wordt op gestructureerde wijze invulling gegeven aan zowel de uitgangspunten van de missie/visie van de school als aan de competenties die daarbij worden gevraagd van iedere deelnemer binnen de school binnen dit proces.

Daarnaast zal het motto: *'Beter één onderwerp goed en zorgvuldig aangepakt en afgerond, dan maar tien voor de helft!'* menig onderwijs professional als muziek in de oren klinken.

Van leerkrachten wordt verwacht dat ze het onderwijs afstemmen op dat wat kinderen nodig hebben. Dat vergt veel kennis en vaardigheden. Tevens vraagt het onderwijs steeds nadrukkelijker om het maken van keuzes. De grootse valkuil is om alles – liefst nog dit jaar –aan te pakken. Dat dit niet werkt behoeft geen nader betoog. Een van de veel gehoorde frustraties daarbij is bovendien, dat opgepakte zaken – mede door de hoeveelheid ervan en de waan van de dag – dikwijls snel worden vergeten en niet meer worden toegepast door de hele school. Kortom er is onvoldoende sprake van borging op korte en lange termijn.

Uitgangspunt bij iedere vorm van professionalisering zou moeten zijn, dat met een schoolteam een collectief leerproces wordt gestart met als vertrekpunt de verbetering van het primaire proces (het werken in de klas). Daarbij is het aan te bevelen dat een team een keuze uit slechts één thema maakt. Denk daarbij bijvoorbeeld aan thema's als klassenorganisatie, (pedagogische) interactie, of instructie/didactiek. Wanneer de keuze voor een bepaald thema is gemaakt, wordt daar vervolgens gedurende één jaar planmatig aan gewerkt, ten einde handelingsbekwaamheid in de klas te vergroten! Samenvattend: één thema, planmatige aanpak, aansluiten op visie/missie van de school en passend in het persoonlijke ontwikkelingsplan.

VIDEO ALS MEDIUM

Ongeacht het thema dat een schoolteam kiest, is het van belang om (zoals hierboven aangegeven) de vertaalslag te maken naar de dagelijkse praktijk. Wat gaat goed en wat loopt minder? Waar kan ik wat van mijn collega's leren en waar zij van mij?

Video is daarbij hét middel bij klassenconsultaties, maar tegelijkertijd een lastig medium.

Analyse en verandering van leerkrachtgedrag is dan ook geen gemakkelijke opgave. Van Werkhoven (1997) noemt hiervoor diverse redenen. Omdat leerkrachten voortdurend de aandacht nodig hebben voor alle leerlingen in de klas, is het amper mogelijk om tegelijkertijd een analyse van het eigen gedrag te maken. Na afloop van de les is het dikwijls niet meer mogelijk na te gaan wat je op welk moment hebt gezegd (hoe is er gereageerd) en wat de feitelijke aard van het leerlingengedrag was. Bovendien: leerkrachten hebben routines opgebouwd om controle te behouden over de onderwijsleersituatie en daar effectiviteitsgevoelens aan ontleend. Het bewustmaken van deze routines is ingewikkeld en tijdrovend.

Op grond van de ruime ervaring die is opgedaan met het maken van video-opnamen, kan daar nog een vierde element aan toegevoegd worden, te weten: het terugzien van video-opnames van eigen handelen roept gevoelens van onzekerheid op. Daar waar het jarenlang binnen de school heeft ontbroken aan systematisch reflectie en feedback op eigen handelen (klassenbezoek IB-er/ directeur, collegiale consultatie etc.) staat de gefilmde leerkracht letterlijk 'te kijk'. Dit bemoeilijkt de analyse in grote mate, omdat de gefilmde leerkracht (en veel van zijn collega's) in het begin meer oog heeft voor de algehele uitstraling, dan de effectiviteit van handelen.

Rede te meer om dit medium met grote zorgvuldigheid en respect toe te passen.

Leerkrachten die (voortdurend) met probleemgedrag van leerlingen geconfronteerd worden, blijken vooral te gaan twijfelen aan hun eigen functioneren en aan hun mogelijkheden om een leerling te helpen. Hierdoor gaat dikwijls het plezier in het werken met kinderen verloren en men vraagt zich af of wel het juiste beroep gekozen is.

LEERKRACHT CENTRAAL

De bedoeling van het maken en analyseren van video-opnamen is om onbewuste patronen van leerkrachten op een bewust handelingsniveau te krijgen. De reflectie van de leerkracht speelt een belangrijke rol tijdens de analyse van de video. De opname wordt gebruikt om zicht te krijgen op bestaande en nieuwe patronen. Vaak worden eerdere veronderstellingen bijgesteld en krijgt de 'andere' werkelijkheid over een onderwijs- of begeleidingssituatie vorm. Dit biedt de leerkrachten de mogelijkheid om alternatieven te ontwikkelen voor – de door de leerkracht gestelde – onderwijsvraag. Kernwoorden vanuit deze benadering zijn: vertraging, preventie en reflectie.

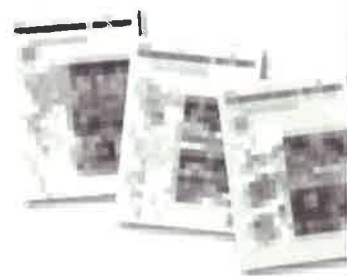
(Advertentie)

WIE HELPT ... met 15%?

IB-ers, RT-ers, leerkrachten bas en (v)so opgelet!

onderbouw
vakoverstijgend
zelfstandig leren
agenda's
creatief
Engels
ICT
motorische
ontwikkeling
muziek
natuuronderwijs
rekenen
sociale vorming
taal
techniek
voedingseducatie
wereldoriëntatie
zorgverbreiding

Schoolsupport

- ▶ systematisch werken aan concentratie
- ▶ voor 6 – 14 jaar
- ▶ € 29,50/boek
- ▶ incl. kopieerrecht schoollocatie
- ▶ AOB korting 15% (vermelden bij bestelling!)
- ▶ actie tot 31/1/2006
- ▶ voorwoord, inhoudsopgave en voorbeeldpagina's op www.schoolsupport.nl

Meer dan 500 uitgaven op
www.schoolsupport.nl

Nick Zewald

Het terugzien van video-opnames van eigen handelen roept gevoelens van onzekerheid op.

Het handelen van de leerkracht staat dus centraal. Hij is de sleutel tot verandering, en beïnvloedt het pedagogisch klimaat in de groep. De leerkracht maakt daarbij gebruik van: interactie, klassenorganisatie en didactiek. Vaak komen mengvormen van bovenstaande punten voor. Belangrijk bij alle vormen is de vraag op welke wijze de leerkracht de leerling en/of de groep 'ontmoet'. Hiervoor is basiscommunicatie van belang.

De verandering begint bij de leerkracht. Uitgangspunt bij videoconsultaties is het 'uitvergroten' van geslaagde contactmomenten en het analyseren hoe deze tot stand gekomen zijn, om vervolgens deze interacties te herhalen en langer te laten duren. Deze principes worden ook onder andere gehanteerd bij individuele begeleidingstrajecten zoals School Video Interactie Begeleiding (SVIB), waarbij vanuit de Video Home Training (VHT) een vertaalslag is gemaakt naar het onderwijs.

VOORDELEN

Ondanks bovenstaande 'kwetsbaarheden' van video-opnames in de school en de afzonderlijke klassen, zou het een wezenlijk onderdeel uit moeten maken in de begeleidingstrategie bij professionalisering, zowel op individueel niveau als in teamverband. Mits goed begeleid, biedt het bekijken van video-opnames een geweldige ondersteuning bij het verdiepend reflecteren op wenselijk leerkrachtgedrag en de beoogde effecten ervan. Vanuit diverse ervaringen die zijn opgedaan met schoolteams waar video is ingezet bij professionalisering worden de volgende voordelen genoemd:

- Integreren van (schoolspecifiek) filmmateriaal bij de uitwerking van de diverse thema's, draagt bij aan de geloofwaardigheid van de inhoud. Daar waar herkenning is, ontstaat gemakkelijker inzicht in en bereidheid tot verandering
- Het bespreken van filmmateriaal van één of meerdere collega's versterkt de teamgeest. Tijdens de teamsessies worden veelvuldig door collega's complimenten uitgedeeld. Daar waar er problemen zijn volgt erkenning
- Een beeld spreekt meer dan duizend woorden. Herkenbaar videomateriaal vervangt veel (onnodige) uitleg en toelichting
- Met het maken van video-opnames tijdens het project kan een zekere ontwikkeling en voortgang worden vastgelegd. Effecten van professionalisering (dan wel het ontbreken ervan) worden daarmee in zekere zin geobjectiveerd en opnieuw bespreekbaar gemaakt

VUISTREGELS

Kortom, het gebruik van video als deel van de begeleidingsstrategie kan als hefboom worden beschouwd. Met een relatief geringe inspanning kunnen grote veranderingen in gang worden gezet. Het gebruik van video is echter niet zonder risico. Vandaar dat met de volgende vuistregels gewerkt zou moeten worden:

- Sluit een filmcontract met de school en maak van tevoren duidelijk wat wel en wat niet met het materiaal wordt gedaan.
- Film vanuit een (vooraf bekende) kijkwijzer, zodat men weet op welk onderdeel wordt gefilmd en naderhand gereflecteerd.

- Maak onzekerheidsgevoelens bespreekbaar door direct na afloop van de vertoning van het fragment de betreffende gefilmde collega's te vragen naar zijn indruk.
- Benadruk vooral datgene wat als geslaagd mag worden gezien.
- Probeer aansluiting te zoeken bij gedrag van een zorgleerling wanneer u er niet aan ontkomt inadequate leerkrachtgedrag bespreekbaar te maken.

PROJECTEN

Een van de projecten waarbij met behulp van video de combinatie tussen teamscholing individuele scholing wordt gemaakt is het project *KIJK IN JE KLAS!*. Dit project richt zich op het verbeteren van het primaire proces in de school, het werken in de klas. Een drietal aspecten wordt in beeld genomen: instructie, klassenmanagement en (pedagogische) interactie. Met nadruk wordt gesteld 'in beeld genomen'. De effectiviteit van *KIJK IN JE KLAS!* wordt geoptimaliseerd door het gebruik van de videocamera. Tijdens de klassenconsultaties worden videobeelden gemaakt van het leerkrachtgedrag tijdens de les. Deze beelden worden geanalyseerd en besproken in de teambijeenkomsten; ze dienen dus als leermateriaal voor de leerkrachten, individueel en als team.

Niek Zewald

Directeur SONedutraining/Opleider SVIB
Tel: 088 0931001 of 06-14002252
E-mail: niek.zewald@sonedutraining.nl

LITERATUUR

- Brons, T.C. (1999), *Cameratraining*. Uitg. Christine Brons BV.
- Heijkant, C. van den, Wegen, R. van der (2000). *De klas in beeld. Video Interactie Begeleiding in School*. Heeswijk-Dinther: Uitgeverij Esstede bv.
- Linde, R. van (2001). *School Video Interactie Begeleiding*. Utrecht, Seminarium voor Orthopedagogiek.
- Lingsma, M en Scholten M (2001). *Coachen op competentieniveau*. Baarn. Nelissen
- Plas, J. *Met het oog op de leerkracht. Video-interactiebegeleiding op scholen*. In: School en begeleiding, juni 1996.
- Werkhoven Van, W. (1997) *Projectgroep Video Interactie Begeleiding*. Universiteit Utrecht.
- Zewald, N.A.H. (2003). *Kijk In Je Klas*. Utrecht: Seminarium voor Orthopedagogiek

Meer informatie:

Voor meer informatie over het project *KIJK IN JE KLAS!*:
nzewald@seminarium.nl

Post-hbo opleiding: School Video Interactie Begeleiding (SVIB)

School Video Interactie Begeleiding kent zijn oorsprong in Video Hometraining. Aan de hand van video-opnames bespraken trainers elementen van geslaagde communicatie met ouders, waardoor zij effectiever leerden reageren in (problematische) opvoedingssituaties. School Video Interactie Begeleiding (SVIB) maakt de vertaalslag naar het onderwijs. Bij SVIB wordt een onderwijsprofessional met hun hulpvraag in de eigen praktijksituatie gefilmd. Leerkracht en begeleider bespreken de opnames uit de klas na en werken toe naar het formuleren van een antwoord op de hulpvraag.

Voor wie?

Intern begeleiders, Ambulant begeleiders, Interne opleiders/onderwijsprofessionals met coachende taken

Toelatingseisen

Hbo vooropleiding (kan zijn SPB; PABO; Logopedie) of Universitaire of HBO-Master

Diploma

U ontvangt na afronding van de opleiding het post-hbo-diploma School Video Interactie Begeleiding. De opleiding is geregistreerd bij de Stichting Post Hoger Beroepsonderwijs Nederland (SPHBO). Om het diploma up-to-date te houden, volgen deelnemers [verplicht](#)

[een jaarlijks follow-uptraject van een dagdeel.](#)

Inhoud

Tijdens de opleiding School Video Interactie Begeleiding leert u de SVIB-methodiek op effectieve wijze in te zetten. U leert beeldmateriaal van de klas analyseren en daarnaast wordt nadrukkelijk stilgestaan bij de communicatie- en begeleidersvaardigheden die u inzet bij SVIB. De hulpvragen waarbij de methode wordt ingezet, concentreren zich rondom de kerngebieden: interactie, instructie en klassenmanagement. De basisprincipes van SVIB zijn onder andere:

- Datgene wat goed gaat is de basis van de analyse; dit vormt de ingang van de verandering.
- Veranderingen moeten aansluiten op de praktijk van alledag.
- Zelf dingen uitproberen maakt zichtbaar of gedrag het gewenste effect heeft.
- De beelden vormen de basis van de methode. Een leerkracht leert het meeste als hij of zij zichzelf op video heeft gezien.

De opleiding School Video Interactie Begeleiding (SVIB) betreft een eenjarige post-hbo-opleiding. De opleiding omvat tien bijeenkomsten van elk drie uur, verdeeld over het jaar. Daarnaast organiseren de deelnemers zelf acht tot tien intervisiebijeenkomsten. Gedurende de opleiding wordt u intensief begeleid bij vier begeleidingstrajecten. Hiervoor filmt u een collega en worden ook nagesprekken opgenomen. Alle begeleidingstrajecten worden in beeld gevat en bestaan uit een intake en minimaal drie opnames in de klas, gevolgd door drie nagesprekken. De opleider beoordeelt compilatie en verslag en voorziet beide van feedback. U rondt de opleiding af met een eindpresentatie, waarin u de ontwikkeling laat zien die u heeft gerealiseerd met het werken volgens de SVIB-methodiek.

Locatie in Doetinchem op dinsdagen van 15.00 tot 18.00 uur

Dinsdag 6 februari 2018 starten we met een nieuwe groep van 15.00-18.00 uur.

De overige 9 bijeenkomsten (dinsdagen van 15.00-18.00 uur) zullen in overleg worden gepland in de periode tussen februari en december 2018. Om verzekerd te zijn van een plaats, kunt u zich alvast inschrijven

Meer weten?

Niek Zewald

Directeur SONedutrainning en Opleider SVIB

- 088 0931001
- 06 14002252
- niek.zewald@sonedutrainning.nl

School Video Interactie Begeleiding (S-VIB)

“Wij zijn onszelf genoeg” zei enige tijd geleden Luc Stevens tijdens een conferentie over kwaliteit in het onderwijs. Hij doelde daarbij op het gegeven, dat leerkrachten over het algemeen prima in staat zijn om zelf de kwaliteit van het eigen functioneren te beoordelen. Deze zienswijze, het uitgaan van kracht, sluit uitstekend aan bij de wijze waarop leerkrachten naar zichzelf (leren) kijken bij de methodiek van SVIB. De camera en de juiste attitude van de begeleider, realiseren dat de leerkracht vanuit eigen kracht aspecten van handelingsverlegenheid ombuigt naar handelingsbekwaam. SVIB gaat over bewustwording van het eigen handelen en wordt (ondanks dat het in het begin soms spannend is) ervaren als buitengewoon effectief en leerzaam in dagelijks handelen voor de klas.

*drs. N.A.H. (Niek) Zewald
Directeur bij SONedutrainning
Opleider S-VIB*